

Begravningspastoral för Krokoms pastorat

dnr P 2022-0037: 6

Fastställd av Kyrkorådet 2022-09-15, § 65

Alsens församling
Aspås församling
Föllingebygdens församling
Näskotts församling
Offerdals församling
Rödöns församling
Ås församling

Innehållsförteckning

Begravningspastoral för Krokoms pastorat	1
1. Inledning	2
2. Begravningsstider	2
3. Platser	2
4. Bokning och handläggning av begravning	2
5. Själaringning och tacksägelse	2
6. Konflikt och medling	3
7. Kyrkotillhörighet och begravningsgudstjänst	3
8. Borgerlig begravning	3
9. Transporter	3
10 Begravningsgudstjänsten	4
10.1 Planering av gudstjänsten	4
10.2 Musik i gudstjänsten	4
10.3 Utsmyckning av och minnessaker i kistan	4
11. Rutiner kring begravningsgudstjänsten	4
11.1 Ansvar under begravningsgudstjänsten	5
11.2 Barns deltagande	5
11.3 Avsked på kyrkogården	5
12. Förvaring av urna/aska i väntan på gravsättning	5
13. Utlämnade av aska/urna	5
14. Gravsättning	6
15. Uppföljning	6
16. Utbildning	6

1. Inledning

Allt arbete kring begravningsverksamheten ska präglas av diakonal omsorg och värdighet samt ske i samråd mellan huvudman och anhöriga. Arbetet ska ske i enlighet med begravningslagstiftningen. Begravningspastoralen är en lokal överenskommelse som berör arbetet med och kring begravningar i pastoratet och är ett sätt att kvalitetssäkra en del av begravningsverksamheten. Pastoralen berör kyrkoråd, kanslipersonal, präster, kantorer och kyrkvaktmästare. Riktlinjerna för gravgrävning berör i synnerhet kyrkoråd, kyrkoherde, kyrkogårdschef och kyrkvaktmästare.

2. Begravningstider

Kyrkoherden ansvarar för att det finns tider och platser för begravningstjänster i pastoratet. Fredagar kl. 11 och 14 är de normala tiderna. Andra tider upplåts efter godkännande av kyrkoherde. Det kan till exempel vara vid anpassning till storhelger, sommarsemester eller när anhöriga har problem att samlas vid ovan nämnda tider. Jordbegravning med avsked på kyrkogården skall förläggas kl 11 så att graven hinner återfyllas samma dag.

3. Platser

Begravningsgudstjänster hålls i våra kyrkor. Annan plats kan bli aktuell om pastorala omständigheter gör att annan plats än kyrka är bättre. Kyrkoherden skall i sådana fall godkänna platsen. På pastoratets kyrkogårdar finns platser för kistgravar och urngravar. Minneslund finns på alla kyrkogårdar.

- Askgravlund finns på Alsen, Offerdal, Rönnöfors, Föllinge, Laxsjö, Skärvången och Hotagens kyrkogårdar
- Askgravplatser finns på Ås, Aspås, Näskott och på Rödöns kyrkogårdar

Borgerliga begravningsceremonier kan hållas i ett flertal lokaler runt om i pastoratet, se separat lista över alternativ. Skulle annat lokalalternativ än dessa komma i fråga, för ceremoni som inte sker i Svenska kyrkans ordning, så kan begravningsverksamheten bekosta hyran av lokalen vid dessa tillfällen. Gravplats för avlidna som inte tillhör kristet trossamfund tillhandahålls i Östersund. Planering pågår för att inrätta sådan särskild begravningsplats i Krokoms pastorat under 2023 - 2024.

4. Bokning och handläggning av begravning

Bokning av församlingskyrka, kapell eller lokal sker via kansliet som också kontrollerar att den avlidne var medlem i Svenska kyrkan.

Kansliet har telefon- och öppettider för bokning och frågeställningar.

Tjänstgörande präst tar så snabbt som möjligt kontakt med anhöriga och bokar tid för planering av begravningstjänsten. Om anhöriga önskar ska en präst närvara vid bisättning eller visning. Prästen ska också finnas tillgänglig när det gäller förberedelse inför döden eller sjukkommunion.

5. Själaringning och tacksägelse

Vardagen som kommer närmast efter den dag som dödsfallet anmäldes till expeditionen ringer hemkyrkans klockor. Kyrkan bör, så långt det är möjligt, hållas öppen vid själaringning så att anhöriga kan komma in. Tacksägelse läggs i en passande gudstjänst efter dödsfall eller begravning.

6. Konflikt och medling

Om de efterlevande inte kan enas om kremering eller om gravsättning ska huvudmannen för begravningsverksamheten på den ort där den avlidne senast var folkbokförd begära medling mellan parterna (begravningslagstiftningen kap 5 3§). Om parterna enas ska huvudmannen fastställa deras överenskommelse. Om enighet inte kan uppnås ska huvudmannen istället med eget yttrande hänskjuta tvisten till länsstyrelsen. Medling kan även beröra parter som inte är medlemmar i Svenska kyrkan (handbok för begravningsverksamheten 6.4.2 Medling)

7. Kyrkotillhörighet och begravningstjänst

Rätten till kyrkliga handlingar gäller bara den som tillhör Svenska kyrkan. Om särskilda skäl föreligger och dessa är förenliga med den avlidnes önskan kan kyrkoherden fatta beslut rörande begravningstjänst för icke tillhörig. Kostnad för detta fastställs lokalt med beaktande av SKAO:s rekommendationer

Den som tillhör Svenska kyrkan förutsätts, om inte något annat framkommit, vilja ha begravningstjänst. Kyrkoherden har ett särskilt ansvar att tillse att den som tillhört Svenska kyrkan erbjuds begravningstjänst.

8 Borgerlig begravning

Pastoratet skall tillhandahålla en lokal utan religiösa symboler där en ceremoni kan hållas. Alla skall ha tillgång till denna lokal utan kostnad. Pastoratet skall tillhandahålla inventarier som är nödvändiga för genomförandet av ceremonin tex kistbocker, katafalkvagn, ett mindre bord för ceremoni med urna, stolar, mikrofonanläggning med mygga el mikrofon, stativ och grendosor för ev belysning. Pastoratet är inte skyldig att hålla övriga inventarier som orgel, ljusstakar, kranställ mm Förteckning över lokaler för borgerliga begravningar i Krokoms pastorat finns på pastorsexpeditionen.

OBS! Till skillnad från en kyrklig begravning så är en borgerlig begravning inte öppen för alla då den är en privat angelägenhet.

9. Transporter

När kistan med den avlidne har överlämnats till pastoratet svarar pastoratet för samtliga förekommande transporter inom förvaltningsområdet. Det kan vara från bårhus på kyrkogård till lokal för ceremonin, till kyrkogård eller begravningsplats. Därför är det att föredra om begravningsbyrån transporterar kistan direkt till lokalen för ceremonin samma dag. Väljer begravningsbyrån att lämna kistan med den avlidne i ceremonilokalen svarar byrån för att den avlämnas på plats och på det sätt som överenskommit för ceremonins genomförande. Vaktmästare skall då assistera vid inbärning av kista.

Efter ceremoni ansvarar församlingen också för transport av kistan både inom det egna förvaltningsområdet t ex från ceremonilokal till kyrkogård men även till krematorium. Vidare svarar församlingen för sänkning av kistan med den avlidne då det är aktuellt, det är pastoratet som bestämmer standard och kvalitet på den tjänsten. Det är lämpligt att erbjuda

sänkning av kista i samband med ceremonin. Lämpligt är även att i förväg erbjuda dödsboet att bära och sänka kistan tillsammans med anhöriga. I det fall sänkning inte sker i samband med ceremonin ska anhöriga informeras om när sänkning kommer att ske.

10 Begravningsgudstjänsten

Begravningsgudstjänsterna i pastoratet genomförs i enlighet med Svenska kyrkans ordning (Handbok 2017). Kista med stoft ska finnas i kyrkan. Eventuell kremering ska normalt göras efter begravningsgudstjänsten.

Om kremering redan skett hålls begravning med urna. Om urnan är placerad i kista ska kistan ses som förverkad och inte återanvändas. Alla gudstjänster i Svenska kyrkan är offentliga. Ingen anhörig kan därför hindra någon från att delta i en begravningsgudstjänst. Det åligger prästen att tydliggöra och hantera detta. God kommunikation med begravningsbyrån är avgörande.

Även om den avlidne inte tillhört Svenska kyrkan får en begravningsgudstjänst hållas om det finns synnerliga skäl. Kyrkoherden fattar beslut i ett sådant ärende. (KO 24 kap)

10.1 Planering av gudstjänsten

Prästen planerar gudstjänsten tillsammans med anhöriga. Kontaktuppgifter till kantorn lämnas om de anhöriga vill samråda om musikval. I möjligaste mån bör det vara levande musik. Ansvarig präst lägger in all information i FAS Bokning direkt efter möte med anhöriga.

10.2 Musik i gudstjänsten

Musiken som ska spelas i begravningsgudstjänsten ska stämma överens med kyrkans värdegrund i en vid tolkning. Kärnorden tro, Gud, Kristus, gemenskap och återupprättelse är centrala. Till dessa ord stämmer även budskap kring kärlek, vänskap, minnen, hopp, saknad, livsglädje och skapelsen. Det ska i första hand vara levande musik.

För att musikern ska kunna spela måste det finnas noter till den musik som önskas. Om musikern inte enkelt kan skaffa dem åligger det sorgehuset att ta fram noter. Annars föreslår musikern annan musik i samråd med sorgehuset. Senast fyra dagar innan begravning ska musikern ha noter för att hinna öva.

10.3 Utsmyckning av och minnessaker i kistan

Vid tveksamhet i samband med utsmyckning vid eller på kistan kontaktas tjänstgörande präst. Minnessaker i kista och urna och som dekoration är tillåtna. Om sakerna ska kremeras eller gravsättas får de inte vara miljöfarliga. Det får inte heller föreligga någon risk för att dessa föremål kan utgöra skada för de personer som hanterar kistan vid kremeration, lokaler eller annan utrustning (se bilaga 2).

11. Rutiner kring begravningsgudstjänsten

Alla praktiska förberedelser i kyrkorummet ska vara klara en timme innan begravningen börjar. Präst och kantor ska vara på plats senast 30 minuter innan gudstjänsten börjar. Tjänstgörande vaktmästare/präst/kantor ringer den som inte har dykt upp.

Tjänstgörande präst är ansvarig för gudstjänsten och att rätt person begravs. Prästen ska därför kontrollera namnet på kistkortet innan begravningsgudstjänsten börjar.

Visning av den avlidne kan ske innan begravningsgudstjänsten. Ansvar för ev. visning ligger på tjänstgörande präst.

11.1 Ansvar under begravningsgudstjänsten

Tjänstgörande präst har i samband med begravningsgudstjänsten övergripande ansvar för säkerheten och skall ha god kännedom om nödlägesorganisationen och följa den.

11.2 Barns deltagande

Barns deltagande i begravningsgudstjänsten bör uppmuntras, speciellt då det gäller en nära anhörig. Barnen bör, om de vill, få komma in i kyrkan/kapellet innan begravningsgudstjänsten börjar.

11.3 Avsked på kyrkogården

Jordbegravning avslutas på kyrkogården. En procession med sex bärare för kistan från kyrkans kor till graven. I möjligaste mån används katafalk. Om det är svår halka kan tjänstgörande präst kräva att avsked sker i kyrkan för att undvika fallolyckor. Om gäster i kyrkan inte kan följa till graven ska de beredas möjlighet att ta avsked i kyrkan innan kistan förs ut.

Präst bör avsätta tid för minnesstund om hen blir inbjuden att vara med.

12. Förvaring av urna/aska i väntan på gravsättning

Aska/urna ska i avvaktan på gravsättning förvaras på ett betryggande och värdigt sätt i låsta utrymmen, huvudsakligen i bårhus. Journalföring av askor ska ske när de kommer in och lämnar förvaringsplatsen.

Askan/urnan förvaras av:

- Innehavaren av krematoriet
- Huvudmannen på den ort där gravsättning ska ske eller
- Huvudmannen på den ort där den avlidne senast var folkbokförd om platsen för gravsättning inte är bestämd.

Mot bakgrund av dessa bestämmelser i lagen finns inget utrymme för begravningsbyråer att hämta ut aska/urnan för att förvara den åt kundens räkning. De anhöriga får heller inte hämta ut urnan/askan och förvara den hemma (förbundsinfo nr 15 2007).

13. Utlämnade av aska/urna

Utlämnade av aska/urna ska ske under värdiga former och i en värdig miljö. Den som hämtar urnan/askan ska identifiera sig och kvittera ut uthämtningen. Handlingar ska uppvisas som visar var aska/urna ska gravsättas. Ska askan spridas i naturen ska länsstyrelsens beslut visas upp.

OBSERVERA: Skatteverket kan meddela tillfälligt förbud mot gravsättning om medling pågår i tvist mellan de anhöriga om var gravsättningen skall äga rum.

14. Gravsättning

Stoftet efter en avliden ska kremeras eller gravsättas snarast möjligt och senast en månad efter dödsfallet (Läs mer i Begravningslagen 5 kap).

Askas efter en avliden som har kremerats i Sverige ska gravsättas inom ett år från det att kremeringen ägt rum. Innan gravsättning av stoft skall Tillståndsbevis för gravsättning, med eller utan anhörigas närvaro, undertecknas av gravrättsinnehavaren.

Vid gravsättning i minneslund eller askgravlund ska gällande avtal undertecknas. Intyg för gravsättning från Skatteverket ska ha inkommit.

Gravsättning av urna sker under barmarksäsongen och när jorden är tjälfri maj-oktober. Anhöriga uppmuntras att själva medverka vid nedsättningen av urnan i urngrav, askgravplats och askgravlund. De ska informeras om möjligheten att en präst kan delta och leda en andakt. Anhöriga kan ej vara med vid nedsättning av aska i minneslund som är ett anonymt begravningskick.

Tvister om kremering och om gravsättningen handläggs enligt Begravningslagen 5 kap.

15. Uppföljning

Tiden kring dödsfallet är fylld av uppgifter som ska göras. Här får prästen en bild av de anhöriga, deras sorg och sociala nätverk. Den tid som följer efter begravningen kan bli ensam och tung för den eller de närmast anhöriga. Prästen ska här förvalta sitt herdeskap och bereda möjlighet att dela deras sorg och saknad. När den efterlevande är änka, änklings, sambo, förälder eller närstående av annan grund är det önskvärt att prästen ca två veckor efter begravningen tar kontakt igen för att höra hur de mår och erbjuda vidare kontakt. I pastoratet ska begravningar följas upp med inbjudan till levandegrupp. Erbjudan om enskilda samtal ska också finnas.

Praktiska frågor kring grav, grundskötsel och gravsmyckning handläggs av pastorsexpeditionen. Även präst ska ha viss kännedom om möjligheter och rutiner men hänvisa till pastorsexpeditionen.

16. Utbildning

Kyrkvaktmästare möter ofta sörjande i sitt arbete. De ska med några års intervall gå utbildning för att möta sörjande. Präster behöver i sina fortbildningar söka motsvarande innehåll.

Kantor har ett pastoralt ansvar genom musiken. Önskemål från anhöriga kan ligga utanför den klassiska repertoaren. Därför är tid för övning och utbildning hur man kan spela musik från olika genrer på kyrkorgel nödvändig.